

МАРІЯ ПРИГАРА ЯК/І ЖІНКА З «ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ПРАВДИ»: ВПЛИВ МЕДІЙНОГО КОНСТРУКТУ НА ФЕМІННУ ХУДОЖНЮ ТВОРЧІСТЬ

Сніжана Жигун

ORCID ID: 0000-0003-1193-2949

Київський університет імені Бориса Грінченка

вул. Маршала Тимошенка, 13-Б, м. Київ, Україна, 04212

s.zhyhun@kubg.edu.ua

Актуальність статті полягає в з'ясуванні впливу маскулінних практик та інтересів на жіночу творчість, зокрема у 1920-х. Большевизм формує політику через чоловічі інтереси, принципи та практики, зокрема за допомогою ЗМІ. Політика О. Коллонтай щодо «жіночого питання» конфліктує з маскулінною пропагандою. З'ясування цього розходження, а також його впливу на тогочасну жіночу творчість на прикладі поетеси Марії Пригари визначено як мету розвідки.

Описуючи «нову жінку», О. Коллонтай наголошувала на психологічних характеристиках: вона перемагає свої емоції, плакає самотійність, цінує свою і чужу свободу тощо. Медійний дискурс другої половини 1920-х років мислився ефективним інструментом інтеграції жінок у суспільне життя. У газеті «Пролетарська правда» вони подані як механізм, цінністю якого є продуктивність праці. Нова жінка мусила бути залученою у чоловічий світ і переймати його визначальні якості: мілітарність, індустріальність, силу, експансійність.

Позаштатним кореспондентом «Пролетарської правди» була Марія Пригара. Головні теми її лірики в пресі: більшовицька революція та війна; історія революції та класової боротьби; радянські досягнення; робітнице.

Тематика відповідає окресленими пресою інтересам радянської жінки, яка цілком як чоловік. Жінка-лірична героїня присутня лише у двох з оглянутих текстів, і саме на виробництві.

Художній світ решти поезій Пригари достатньо маскулінний. Мають вагу топоси порту, заводу, шахти, друкарні, будови, залізниці, шинку і міста в цілому. Героями є пролетар / підкорювач техніки, герой, здатний до самопожертви в класовій боротьбі, солдат революції.

Таким чином медійний вплив на жіночу лірику маскулінізує її художній світ, що призводить до втрати жіночого голосу.

Ключові слова: фемінна творчість; медіа; маскулінність; мілітарність; індустріальність.

Дослідники співвідношення маскулінності з ідеологічними дискурсами, такими як націоналізм, імперіалізм, колоніалізм, відзначають прихований зв'язок між образом чоловічої мужності та державністю. Натомість жінці відводиться передусім роль матері. Джоан Нейджел наводить п'ять ролей жінок в етнічних, національних та державних процесах і практиках, які виокремили Ювал-Девіс і Анзіас: 1) біологічні виробники членів етнічної спільноти; 2) відтворювачі нормативних меж національних груп; 3) учасниці ідеологічного відтворення спільноти; 4) символи етнічних/національних відмінностей; 5) учасниці національних, економічних, політичних, військових баталій [6]. Дослідниця доходить висновку, що націоналізм визначає гендерні «ділянки» для чоловіків і

жінок у національній політиці, і в ньому домінують маскулінні інтереси та ідеології.

Більшовизм, відкидаючи головні ідеї націоналізму, а позірно й імперіалізму та колоніалізму, зберігає відверту маскулінність, формуючи політику через чоловічі інтереси, принципи та практики. Попри те, що декларації більшовиків щодо «жіночого» питання видаються досить прогресивними (жінкам надавалося право на самовизначення, вони отримали право на вільний вибір місця проживання й громадянства, до- і післяпологову відпустку тощо), їхня практична реалізація дивовижним чином ускладнювала життя жінок. Очевидно, існував конфлікт між ідеями О. Коллонтай та маскулінною пропагандою, яку вели більшовицькі ЗМІ. З'ясування цього розходження, а також впливу його на тогочасну жіночу творчість на прикладі поетеси Марії Пригари визначається як мета пропонованої розвідки. Актуальність її зумовлена потребою з'ясувати вплив маскулінних практик та інтересів на жіночу творчість, зокрема у 1920-х роках ХХ ст.

Головним ідеологом у «жіночому питанні» в перші роки більшовицької влади була О. Коллонтай, яка до перевороту 1917 року в цілому виходила з тих самих тез, що й марксистки загалом: пригнічення жінки при капіталізмі викликане розподілом праці та приватною власністю, не маючи засобів для існування, жінка змушена пропонувати себе чоловіку; а жінка-робітниця зазнає подвійного пригнічення — з боку капіталу і буржуазної сім'ї. На цьому етапі її діяльність була шанована партійцями й оцінена місцем в уряді (О. Коллонтай була єдиною жінкою-посадовцем такого рівня тих часів). Завдяки їй рівноправність жінок було закріплено законодавчо: жінка могла мати окреме від чоловіка місце проживання (досі жінок вписували в чоловічі паспорти), розпоряджатися своїми прибутками і мати рівні права на сімейну власність. Крім того, спеціальним декретом охоронялося материнство. Утім, переконання О. Коллонтай, що проголошення рівноправності жінки не гарантує її реальної рівноправності, а відтак визнання необхідності перегляду взаєностосунків між статями викликало значний спротив більшовиків. Після X з'їзду партії, коли було розгромлено так звану Робітничу опозицію, яку підтримувала й О. Коллонтай, її було усунуто з керівної роботи і відправлено в «дипломатичне заслання» тривалістю в 30 років.

Свій концепт «нової жінки» [4] О. Коллонтай вивела на підставі аналізу літератури початку ХХ ст., зокрема й творів В. Винниченка, і це, видається, потребує окремого дослідження. Наразі варто зосередитися на «новій жінці», як її бачила О. Коллонтай. Дослідниця її спадку Т. Осипович слушно виокремила такі складники цього концепту:

1. Новій жінці важливо навчитися перемагати свої емоції і випрацювати внутрішню дисципліну; <...>
2. «Нові жінки — не бранки своїх переживань. Вимагаючи поваги свободи почуття для себе, вони навчаються допускати цю свободу і для іншого»; <...>
3. Нову жінку характеризує підвищена вимогливість до чоловіка. Вона «бажає і шукає бережливого ставлення до своєї особистості, до своєї душі. Деспотизму вона не виносить»; <...>
4. Сучасна, нова жінка — самостійна особистість. <...> «Сучасна, нова жінка не лише не боїться самостійності, але і навчається нею дорожити в міру того, як

інтереси її все ширше і ширше виходять за межі сім'ї, дому, кохання»; 5. Нова жінка відводить любовним переживанням другорядне місце; <...> 6. Нова жінка проти «подвійної моралі» у стосунках з чоловіком. [7, 180]

Її стосунки, необтяжені страхом бути залишеною напризволяще, характеризуються О. Коллонтай як «спілка двох вільних і самостійних, заробляючих, рівноправних членів комуністичного суспільства» [5, 21]. О. Коллонтай пропагує моногамний союз, що ґрунтується на коханні, але відкидає його сталість і непохитність. Оскільки тягар таких змін передусім нестиме жінка, суспільство, на думку ідеолога, має визнати материнство як найвищу цінність і забезпечити матір та дитину підтримкою, а також переглянути суспільні установки, на яких виховують дівчат.

Попри відсторонення О. Коллонтай від влади, внесені нею в правове поле норми закріпилися, за винятком ідей щодо державного забезпечення опіки над дітьми: 1926 року було легалізовано усиновлення, а в сталінській конституції дитинство було пов'язане з материнством, замість покладати турботу про дітей на державу, як це було в попередніх нормативно-правових актах. Спотворене сприйняття ідей О. Коллонтай «на низах» покликало до життя дефективну парадигму розуміння міжстатевих стосунків, що стало аргументом проти самих ідей.

Розглядаючи статус жінки в перше десятиліття радянської влади, М. Богачевська-Хом'як доходить висновку, що «здійснюючи тоталітарний контроль над населенням, його виробничою й творчою діяльністю, партія ефективно маніпулювала жінками. Вона використовувала інтеграцію жінок у суспільне життя для досягнення своєї мети, а не для того, щоб задовольняти жіночі потреби. Безперечно, формальні умови для рівності в Радянському Союзі були створені. Проте інструментом реалізації цих умов служила партія, у плани якої це не входило» [1, 364].

Медійний дискурс другої половини 1920-х років мислився ефективним інструментом інтеграції жінок у суспільне життя. Цьому питанню присвячено чимало статей провідного українського видання «Пролетарська правда». Водночас цей дискурс є дивним поєднанням ідей Коллонтай (навіть у часи, коли вона вже була не у фаворі) і маскулінних цінностей. Тогочасні медіа не були схильні переглядати суспільні установки формування жіночого світогляду, як того хотіла О. Коллонтай, але активно експлуатували ідеї залучення жінок до суспільної праці, навіть у поєднанні з державною опікою дітьми: «Справа більшого втягання жінки в громадсько-політичне життя, справа продукційності її праці та раціоналізації виробництва ставить завдання більше розкріпачити жінку через дитячі установи. Продуктивність праці робітниці-матері далеко вища, коли вона спокійна за життя та здоров'я своєї дитини, яку вона залишила в дитячому садку, аніж продукційність робітниці, що кидає дитину, замкнену в кімнаті, або бездоглядну на вулиці» [ПП 16.03.28, с. 2]. Як бачимо, публікація подає жінку як механізм, цінністю якого є продуктивність праці. Залучення жінок до тоді ще чоловічих сфер — досить частотна тема: «Одне з найважливіших завдань ближчого часу в роботі серед

жінок — побільшувати жіночу працю у тих виробництвах, де жінок працює дуже мало (вагоноводи, контролери, провідники на залізницях тощо) [ПП 8.03.28, с. 3]; «Жінка на виробництві завойовує нові позиції» (назва статті, яка повідомляла про те, що на 1-й фабриці взуття жінки працюють як слюсарі, токарі, шевці, а до 8 Березня жінку висунули на бригадира) [ПП 1.03.28, с. 3]; «Маємо чим похвалитися» (назва статті про жінок, що «тягнуть і волочать дріт не гірше за чоловіків», працюють у друкарні та пральні) [ПП 8.03.28, с. 3]. На думку редакції «Пролетарської правди», нова жінка повинна «бути в перших лавах тих, хто індустріалізує нашу країну», «борців за революцію в сільському господарстві», боротися з пияцтвом, лайкою, брутальним поведженням у родині, «утворення нових стосунків між людьми взагалі, а між чоловіком і жінкою — зокрема», а також брати участь у боротьбі міжнародного пролетаріату й обороні радянських республік [ПП 8.03.1928, с. 1]. І якщо О. Коллонтай описувала нову жінку через нові риси психології, то «Пролетарська правда» — через нові суспільні завдання. Тобто нова жінка мусила бути залученою в чоловічий світ і переймати його визначальні якості: мілітарність, індустріальність, силу, експансійність. На це націлені переліки рекомендаційної бібліографії, які пропонують жінкам з'ясувати питання економіки («В чулок или сберегательную кассу»), «політграмоти» («Как Мариха ответила Чемберлену», «Женщина под гнетом капитализма») та вивчати, як мають працювати делегатські збори робітниць, як писати до газети, роботу профспілок, раціоналізацію виробництва, а також історію 8 Березня. Удосконалення жінок за вказаними напрямками провадиться не заради відкриття ними нових можливостей, а заради чоловіків, оскільки «несвідома, пасивна, некультурна, просякнута забобонами жінка є часом велике гальмо в родині революціонера й робітника взагалі, вона сковує творчі пориви й енергію чоловіка й сина-пролетаря як на виробництві, так і в громадській роботі» [ПП 8.03.28, с. 1].

Жінка-мати фігурує в медіа лише з немовлям і як об'єкт турботи держави (статті про перинатальні центри «Крапля молока» («День серед немовлят» [ПП 7.01.28, с. 3]) чи будинки відпочинку матері й дитини). Натомість цілком ігнорується виховна роль матері, і в цілому родинне виховання засуджується як джерело «хуліганства, антисемітизму, шовіністичних настроїв» («Піонери й школа» [ПП 8.10.28, с. 3]).

Конструкт маскулінізованої «нової жінки» контрастує із жінкою, яка постає з рубрик «Червоний суд» та «Випадки», оскільки невід'ємним елементом її життя постають насилля, аборти, боротьба за аліменти, безправність, залежність від чоловіків вдома і в праці.

Позаштатним кореспондентом «Пролетарської правди» була Марія Пригара, відома сучасним читачам як класик дитячої літератури. У джерелах існує твердження, що поетеса «“Дорослу” лірику почала писати з 1940-х років» [3, 282], оскільки перші книжки в її бібліографії — для дітей. А втім, у додатку газети «Пролетарська правда» — журналі «Глобус» можна зустріти чимало «дорослих» віршів Марії Пригари. Розміщували їх і в журналі «Життя і Революція», а також в антології «Українська поезія» (К., 1930, т. 1–4) — це

свідчить про те, що авторку 1908 року народження сприймали як повноправну учасницю літературного процесу.

Інформація про життя Марії Пригари в ті часи досить обмежена: відомо, що народилася вона в Москві в родині службовця. Згодом матір переїхала в Україну й одружилась удруге з працівником криворізької рудні, пізніше родина перебралась до Білої Церкви (там Марія закінчила трудову школу), а 1923 року вирушила до Одеси через туберкульоз Марії, де вона навчалася в Інституті народної освіти. Тут дівчина познайомилася з І. Микитенком, який ввів її до «Гарту», а газета «Червоний степ» уперше надрукувала її вірш «Повстанець» (1924). 1927 року Марія Пригара переїхала до Києва, де закінчила КІНО, після чого вирушила до тодішньої столиці — Харкова. Д. Гуменна лишила про неї досить короткі відомості, попри те, що називала М. Пригару своєю тодішньою приятелькою:

Лицем — типова горбоноса жидівочка, а душею — затята українка. Цікаво, як це сталося, бо вона таки справді жидівського походження?

А так, що виховав її українкою вітчим. Мати її, лікарка, уже з народженою Марією, повдовіла і вдруге вийшла заміж за свідомого українця, що мав у хаті українські книжки. Навчив і свою нерідну дочку любити українську літературу і заохочував писати вірші. От і вийшла Марія Пригара. [2, 101]

Крім цієї характеристики, Д. Гуменна ще згадувала лише два романи Пригари — з Любомиром Дмитерком та Василем Мисиком, з яким Марія нібито судилася за аліменти:

Мисик (Мисик?! Цей суворий, не від світу цього аскет?) і Марія Пригара судилися, два поети. Тенета і Минко, два прозаїки, були в суді за свідків. Марія Пригара подала на Мисика, щоб він їй виплачував аліменти на дитину. Так то кінчається роман між двома поетами! [2, 138]

Утім, ці згадки можуть бути лише контрастним фоном, бо ж в аналізованій поезії (21 вірш, надрукований у «Глобусі» та «Житті і Революції») створено зовсім інший художній світ. Почнімо з того, що на відміну від лірики Н. Забіли чи Р. Троянкер, у поезії М. Пригари непомітні автобіографічні елементи. Її твори не фіксують особистого життєвого досвіду, він дуже дискретно проявляється у спогадуваних об'єктах: наприклад, частотний у її текстах порт нагадує про кілька років в Одесі, а вірш «Глобусові» натякає на присутність журналу в її житті, хоч і мовчить про характер цієї присутності.

Головні теми надрукованої в пресі лірики Марії Пригари:

— більшовицька революція та війна («Бій», «Балада», «Тринадцятий», «Не треба вишуканих слів», «На цвинтарі», «На заході без змін»);

— історія революцій і класової боротьби («Томас Мюнцер», «Влови», «1791», «Бранка»);

— радянські досягнення («Бойовище споруд», «Подорож на Дніпрельстан», «Турксиб»);

— робітниче («Порт», «Криця», «У друкарні»).

Ця тематика відповідає окресленим пресою інтересам радянської жінки, такої цілком подібної до чоловіка. Пропаговане пресою залучення жінок у чоловічий світ втілюється в розмивання гендерної ролі автора, стать якого в більшості віршів не проявляється навіть граматично — ліричний герой послуговується інфінітивними, наказовими формами чи теперішнім часом:

Портфель покинь на підвіконці,
Папери струменем пусти,
І йди у бездоріжж, у сонце,
У вітер теплий і густий («Березоль»)

Завмерли віти молоді
У сонносьяйному спокої
І я могильної плити
Торкаюсь теплою рукою («На цвинтарі»)

Жінка — лірична героїня присутня лише у двох з оглянутих текстів, але прикметно, що вона представлена на виробництві — у друкарні та на заводі. У контексті досліджуваної теми цим віршам варто приділити особливу увагу.

«У друкарні» — монолог жінки — складальниці друкарського цеху, яка працює в нічну зміну заради виходу ранкової газети. Вона гарує, як машина, серед яких перебуває, але, на відміну від них, стомлюється і виснажується:

В кімнаті чадно... Дим струмками...
І обважніла голова.
Одноманітними стежками
Біжать і падають слова.
Мов чорний полоз на білий берег
Веду їх сонна і важка.
На смузі вогкого паперу
Чаклує стомлена рука.

І хоч так вона працює всю ніч, у вірші немає нарікань, подібних, скажімо, до класичного вірша українського реалізму «Швачки» П. Грабовського. Пригара лише фіксує враження від одноманітної, важкої праці, але не дає оцінки ситуації, не ставить питання про відповідність такої праці для жінки. Уніфікація гендерних ролей є для неї здійсненим фактом, який стає ціною співпричетності до виробництва.

А ось поезія «Криця» фіксує дисгармонійне сприйняття жінкою праці заводу:

Я чавунного болю не хочу.
Я ненавиджу мову машин.
А розпечена криця клекоче
у моїй отемнілій душі.

Завод постає моделлю маскулінного світу, його представниками є чоловіки, зокрема «молодий робітник» з мілітарною лексикою («Випускаємо чорну армію. / Куємо вісімсот плугів»), і лірична героїня почувається чужою в цьому

світі, бо *«слово таке тендітне / і таке непотрібне тут»*. Слово протиставляється життю, втіленому в крицю, яку кує коваль. Але конфлікт героїні з тимчасовим оточенням не лише професійний, а й світоглядний: вона характеризує своє життя як *«туманний вік»* та *«самотній шлях»* і мислить себе пасивним об'єктом впливу: *«Хто вогонь розжарілої криці / Увилле в мій туманний вік?»*, тоді як завод є втіленням активності, експансії, маси, сили, які *«пропалюють»* *«туманний вік»*.

Серед ліро-епічних творів на історичну тематику лише один оповідає історію героїні: захоплена ордою українська селянка потрапляє в намет хана, де зазнає наруги, але знаходить сили для помсти. Це чи не єдиний вірш з-поміж аналізованих, що представляє жіноче тіло, але, на жаль, лише як об'єкт насилля:

У димну ніч, у п'їтьму мовчазну
Вплела гарячий біль і тіло спопеліле.
До ранку мучив хан, і стомлений заснув.
Лежала мертва...

Своєрідно, що проблема насилля, яка була актуальною у 1920-ті, розглядається в історичному минулому, почуття героїні розкриваються через сміливе рішення, реалізація якого опиняється за межами вірша.

Художній світ, представлений у решті поезій Марії Пригари, значною мірою маскулінний. У ньому мають вагу топоси порту, заводу, шахти, друкарні, будови, залізниці, шинку і міста в цілому. Промовистим є зображення порту (*«Три дні»*, *«Порт»*, *«Балада»*), у якому акцентується на рукотворних об'єктах, машинах, а не морі, місячній стежці чи чомусь іншому з романтичного набору:

Три дні сніжниця не гула,
Стояв мороз над сивим містом,
І стукотливий криголам
В порту насилу шлях прочистив.
В затоці ген за хвилерізом
Позамерзали кораблі,
І од морозу на землі
Стогнало сковане залізо (*«Три дні»*).

Не менш цікавим є зображення будови (*«Бойовище споруд»*), яка виростає сама по собі, без жодної участі людини:

Стенаються здійми і триси пружисті,
Спадає риштовання слуп,
І от монолітний підноситься куб
Над хаосом міста.

При цьому метафоричне мовлення створює фантастичну картину: зображувана будова поєднує в собі біологічне й рукотворне:

І ось уже **ребрами** цупко заклад,
 Масивною **плоттю** береться **кістяк**,
 І струміль залізної **крові**
 У **жили** пливе бетонові... (погрублення моє. — С. Ж.).

Механізми, техніка, транспортні засоби можуть ставати центральними об'єктами зображуваного світу («Порт», «Турксиб»). Центральними героями лірики Пригари є: пролетар / підкорювач техніки («Криця», «Турксиб»), герой, здатний на самопожертву в ході класової боротьби («Бій», «Балада»), солдат революції («Тринадцятий», «На цвинтарі»).

Таким чином, у художньому світі аналізованих поезій значну вагу мають мілітарність, експансійність, індустріальність, урбаністичність, демонструючи залученість авторки в маскулінні сфери, як до того заохочували офіційні медіа. Поетеса оспівує індустріалізацію, боротьбу пролетаріату у світовому масштабі, героїзм полеглих за революцію, але навіть якщо вважати особливістю її творчого обдарування зорієнтованість на зовнішній світ і суспільну проблематику, то впадає в око її мовчання з приводу тогочасного жіночого досвіду переживання соціальних проблем. Втім, так само, як і сприйняття жінкою нових умов, нової гендерної ролі. Видається, що формування ідеологічного конструкту поетеси варто розглядати як спосіб відбирання голосу: можливість бути надрукованою в офіційних ЗМІ виникала тільки для авторок ідеологічно правильних творів (хоча відбір прийнятної, «дозволеної» для жінок тематики творів зберігався для всіх видань, навіть підпорядкованих мистецьким угрупованням). Але відсутність власного голосу спричинилася до того, що твори Марії Пригари, попри цікаві формальні пошуки авторки, не здобулися на особливу мистецьку вартість.

У перспективі варто звернути увагу на оприлюднені в медіа тексти інших авторок, зіставити їх із представленими у збірках і з'ясувати набір прийнятної тематики для авторки тих часів. Інтерес також становитиме, чи існує відмінність тематики, якщо ранжувати видання на більшовицькі та ліберальні. Це дасть змогу говорити, наскільки вплинуло юридичне розширення прав жінок, здійснене більшовиками, на самосвідомість жінок і сприйняття їх чоловіками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому: Жінки у громадському житті України 1884–1939 / Марта Богачевська-Хом'як. – Київ : Либідь, 1995. – 424 с.
2. Гуменна Д. Дар Евдотеї. У 2 т. Т. 2 / Докія Гуменна. – Балтимор ; Торонто: Українське Видавництво «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1990. – 346 с.
3. Коломієць Л. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років / Лада Коломієць. – Київ : Нова книга, 2015. – 360 с.
4. Коллонтай А. Новая мораль и рабочий класс / Александра Коллонтай. – Москва : Издательство ВЦИК СРККД, 1919. – 61 с.
5. Коллонтай А. Семья и коммунистическое государство / Александра Коллонтай. – Москва ; Петроград : Коммунист, 1918. – 24 с.
6. Нейджел Д. Маскуліність та націоналізм; гендер та сексуальність у творенні націй [Електронний ресурс] / Д. Нейджел // Ї. – 2003. – № 27. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n27texts/nagel.htm>.

7. Осипович Т. Коммунизм, феминизм, освобождение женщин и Александра Коллонтай / Татьяна Осипович // *Общественные науки и современность*. – 1993. – № 1. – С. 174–186.
8. Пролетарська правда: орган Київ. обл. і міськ. ком. КП(б)У та обл. Ради депутатів трудящих. – Київ, 1925–1941; 1928 р. – № 1(1913) (1 січ.) – 302(2214) (30 груд.). (у статті ПП).

Стаття надійшла до редакції 01.12.2018.

**MARIA PRYHARA AS/AND THE WOMAN FROM PROLETARSKAJA PRAVDA:
THE INFLUENCE OF THE MEDIA CONSTRUCT
ON THE FEMININE LITERARY WORK**

Snizhana Zhygun

The article relevance is caused by need to find out the influence of masculine practices and interests on women's literary work, in particular in the second decade of the 20th century. The Bolshevism demonstrates overt masculinity, forming politics through men's interests, principles and practices especially by media. A. Kollontai's policy on the "women's issue", was in conflict with the masculine propaganda. Elucidation of this distinction, and its influence on the women's literary writing on the example of poetess Maria Pryhara, is defined as the purpose of the proposed research.

Describing the "new woman", A. Kollontai resorted primarily to psychological characteristics: she conquers her emotions, cherishes independence, she appreciates her and others' freedom, etc. The media discourse of the second half of the 1920s was conceived as an effective tool for integrating women into public life. The newspaper "Proletarskaja Pravda" represents women as a mechanism whose value is in the labor productivity. A new woman had to be involved in the male world and adopt its defining qualities: militarism, industrialization, force, expansion.

Among the employees of "Proletarskaja Pravda" Pryhara was a non-staff correspondent. The main themes of her lyrics published in the press are the Bolshevik revolution and war; history of revolutions and class struggle; Soviet achievements; working class.

These themes correspond to the outlined by the press interests of a Soviet woman, which is quite like a man. The female lyrical character is represented only in two texts, but it is noteworthy that she is depicted at plant.

The art world presented in other verses by Maria Pryhara is considerably masculine. The topoi of port, factory, mine, printing house, construction, railway, tavern and city in general have the weight in it. The characters of M. Pryhara's lyrics are: a proletarian / subjugator of the equipment, a hero capable of self-sacrifice during the class struggle, a soldier of the revolution.

Thus, the media influence on the female lyrics is manifested in the masculinization of the artistic world, and ultimately leads to the loss of the female voice.

Keywords: *female lyrics; media; militarism; industrialization; masculinization.*

МАРИЯ ПРИГАРА КАК/И ЖЕНЩИНА ИЗ «ПРОЛЕТАРСКОЙ ПРАВДЫ»: ВЛИЯНИЕ МЕДИЙНОГО КОНСТРУКТА НА ФЕМИННОЕ ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ТВОРЧЕСТВО

Снежана Жигун

Актуальность статьи — в уяснении влияния маскулинных практик на женское творчество, в частности в 1920-х. Политика А. Коллонтай по «женскому вопросу» расходится с маскулинной пропагандой большевистских СМИ. Суть данного конфликта и его влияние на женское творчество того времени на примере поэтессы Марии Пригары определяется как цель статьи.

Описывая «новую женщину», А. Коллонтай подчеркивала в первую очередь психологические характеристики: она побеждает свои эмоции, лелеет самостоятельность, ценит свою и чужую свободу и т.д. Медийный дискурс второй половины 1920-х мыслился эффективным инструментом интеграции женщин в общественную жизнь. В газете «Пролетарская правда» они поданы как механизм, ценностью которого является продуктивность труда. Новая женщина должна быть вовлечена в мужской мир и перенимать его качества: милитарность, индустриальность, силу, экспансивность. Внештатным корреспондентом «Пролетарской правды» была Мария Пригара. Главные темы ее лирики, напечатанной в прессе — большевистская революция и война, история революций и классовой борьбы, советские достижения, рабочее движение. Тематика соответствует определенным прессой интересам советской женщины, очень похожей на мужчину. Лирическая героиня представлена только в двух из анализированных текстов, и то на производстве. Художественный мир остальных поэзий Марии Пригары достаточно маскулинный. Важными являются топоры, порт, завода, шахты, печатной мастерской, стойки, железной дороги, кабака и города в целом. Героями поэтессы становятся пролетарий/покоритель техники, способный на самопожертвование в ходе классовой борьбы, солдат революции. Таким образом, медийное влияние на женскую лирику проявляется в маскулинизации художественного мира, что в итоге ведет к утрате женского голоса.

Ключевые слова: *феминное творчество; медиа; маскулинность; милитарность; индустриальность.*